

Samenvatting De stille evolutie

Teus van de Lagemaat
De stille evolutie. Individualisering in de Gereformeerde Bond
PhD Thesis Vrije Universiteit Amsterdam
ISBN 978-90-8788-207-5
© 2013 BDUmedia, Barneveld

Centraal in deze studie staat de vraag hoe traditionele kerken omgaan met maatschappelijke veranderingen. Dit wordt toegespitst op het individualiseringproces in de Gereformeerde Bond. Uitgewerkt wordt het denken en functioneren van deze beweging, zoals deze actief is binnen de Protestantse Kerk in Nederland. De interne verschillen tussen open en bevindelijke bonders worden uitgediept, evenals het mislukken van het bewaren van de eenheid bij de interne spanningen als gevolg van het Samen-op-Weg-proces.

Individualisering wordt uitgewerkt voor vijf thema's:

- vermindering van het gezag van ambtsdragers;
- behoefte aan liturgische veranderingen;
- verdwijnen van de vanzelfsprekendheid in de binding met de eigen kerkelijke gemeente;
- veranderingen in geloofsopvattingen;
- gewijzigde positie van de vrouw in de kerk.

In de studie worden de ontwikkelingen beschreven die zich op macro-, meso- en microniveau hebben voorgedaan in de periode 2000-2012. Per thema wordt zowel de beginsituatie uitgewerkt (vóór 2000) als de veranderingen in de onderzoeksperiode.

De uitkomsten tonen een duidelijke spanning tussen het landelijk functioneren van het hoofdbestuur van de Gereformeerde Bond en de ontwikkelingen in zijn achterban. Landelijk wordt individualisering afgewezen, maar de casusstudie in hervormd Ede maakt duidelijk dat vele kerkleden wel de invloed ervan ondergaan en dat het kerkenraadsbeleid hier vaak schoorvoetend in meebeweegt. Dit proces wordt gekenmerkt als een stille evolutie.

De studie toont aan hoe op alle niveaus leiding is gegeven aan dit proces en biedt zowel godsdienstsociologische als theologische punten van bezinning aan. In de vorm van enkele mogelijke toekomstscenario's worden de dilemma's getoond waar leidinggevend voor staan.